

Смерічевська С.В.професор кафедри логістики,
доктор економічних наук, професор
Національного авіаційного університету**Ковальов А.В.**

заступник директора ТОВ "Polycar"

РЕГУЛЯТОРНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ КЛАСТЕРНОЇ МОДЕЛІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ

У статті на основі узагальнення світового досвіду регулювання підприємницької діяльності в кластерних структурах обґрунтовано стратегічне значення кластерів як новітньої організаційної форми розвитку підприємництва в Україні, а також охарактеризовано основні підходи сучасної регуляторної політики до підтримки формування кластерів. Виявлено, а також систематизовано основні економічні результати від кластеризації в країнах ЄС; охарактеризовано досвід створення в Європі мережі транспортно-логістичних кластерів. Проведено критичний аналіз нормативно-правової бази формування засад державної кластерної політики, що дало змогу діагностувати як проблеми, так і причини недосконалості регуляторного забезпечення розвитку кластерної моделі організації підприємницької діяльності в Україні, а також запропонувати комплекс заходів їх вирішення.

Ключові слова: регуляторне забезпечення, кластерна модель, кластерна структура, підприємницька діяльність, розвиток підприємництва, державно-приватне партнерство, стратегія кластеризації.

В статті на основі обобщення мирового опыта регулирования предпринимательской деятельности в кластерных структурах обосновано стратегическое значение кластеров как новейшей организационной формы развития предпринимательства в Украине, а также охарактеризованы основные подходы современной регуляторной политики к поддержке формирования кластеров. Выявлены, а также систематизированы основные экономические результаты от кластеризации в странах ЕС; охарактеризован опыт создания в Европе сети транспортно-логистических кластеров. Проведен критический анализ нормативно-правовой базы формирования основ государственной кластерной политики, что позволило диагностировать как проблемы, так и причины несовершенства регуляторного обеспечения развития кластерной модели организации предпринимательской деятельности в Украине, а также предложить комплекс мероприятий их решения.

Ключевые слова: регуляторное обеспечение, кластерная модель, кластерная структура, предпринимательская деятельность, развитие предпринимательства, государственно-частное партнерство, стратегия кластеризации.

Постановка проблеми. Розвиток малого і середнього підприємництва як важливий сегмент сприяння насиченості ринку товарами та послугами, створення нових робочих місць і зменшення безробіття є одним з основних напрямів роботи влади у процесі модернізації вітчизняної економіки. В рамках реалізації системних змін та вирішення актуальних завдань розвитку підприємництва з урахуванням загальнодержавних та регіональних інтересів продовжується робота щодо застосування прогресивних механізмів і форм співробітництва, побудови безконфліктної моделі взаємин держави і бізнесу [1]. Однією з організаційних форм забезпечення ефективності використання потужного потенціалу державно-приватного партнерства у світовій практиці визнаються кластерні структури. Світовий досвід дає приклади суттєвого підвищення конкурентоспро-

можності територій, галузей, виробничих комплексів, активізації підприємницької діяльності малого та середнього бізнесу саме шляхом реалізації кластерної політики. У багатьох розвинених країнах галузеві кластери стали звичною формою організації бізнес-співтовариств. На жаль, в Україні кластерна модель розвитку підприємництва поки що не реалізується повною мірою, що насамперед пов'язане з недосконалістю регуляторної політики як у сфері підприємництва, так і у сфері кластероутворення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженню сутності та різних теоретичних аспектів регуляторного забезпечення розвитку підприємницької діяльності як основи економічного національного добробуту присвячена велика кількість наукових праць як іноземних, так і вітчизняних дослідників [1; 2; 9; 10]. Збільшився останнім часом й інтерес науковців до

питань кластеризації економіки. Крім того, майже в усіх нормативно-правових документах, що визначають стратегічний курс економічного розвитку України, з часів набуття Україною своєї незалежності [7–9; 11–24] ключовими ідеями були питання розвитку підприємницької діяльності як основи забезпечення конкурентоспроможності країни. І в усіх цих документах підкреслювалась стратегічна роль необхідності створення та розвитку кластерів в Україні для економічного розвитку країни. Проте, на жаль, в країні й досі немає досконалих механізмів і програм розвитку підприємництва на основі кластерних структур, чіткої стратегії кластеризації економіки держави, що потребує поглибленого вивчення світової практики розвитку кластерних моделей підприємництва та подальшого вдосконалення процесу регулювання кластерних структур як основи розвитку підприємницької діяльності в Україні.

Метою дослідження є визначення проблем і причин недосконалості регуляторного забезпечення розвитку кластерної моделі підприємництва в Україні та обґрунтування стратегічної ролі і шляхів формування кластерних структур в національній економіці як запоруки мотивації підприємницької діяльності і, як наслідок, зростання економічного добробуту українців.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах глобалізації економіки кластери набули сильного поширення в багатьох країнах світу. Як наслідок, сьогодні у світі існує велике розмаїття кластерів. Відомі кластери у сфері малого та середнього бізнесу (виробництво меблів, взуття, продуктів харчування), в інно-

ваційному середовищі (біотехнології, телекомунікації), в крупному промисловому виробництві (автомобілебудування) тощо. Фахівці міжнародної організації ЮНІДО, яка з'явилася в 1966 р. відповідно до рішення ООН, надають аналітичну підтримку розвитку кластерів. На неї була покладена роль центрального координуючого органу в галузі промислового розвитку в рамках системи ООН, а також завдання сприяти промисловому розвитку на глобальному, регіональному і національному, а також на секторальному рівнях. З 1993 р. ЮНІДО розробило набір рекомендацій, щоб допомогти регіональним урядам і приватному сектору взаємодіяти у розробленні і впровадженні програм з розвитку кластерів і мереж малого підприємництва. Протягом цього часу організація досліджує приклади успішної діяльності кластерів підприємств та методи їх формування, технічного співробітництва в різних країнах, що розвиваються, а саме Індії, Індонезії, Малайзії, Мексиці, Нікарагуа, Гондурасі, Ямаїці, Болівії, Мадагаскарі, Марокко.

На практиці розрізняють європейську, азіатську та американську моделі розвитку кластерів. Особливості зарубіжних кластерних моделей (державна підтримка, особливості бізнесу, види кластерів) наведені в табл. 1.

Вивчаючи досвід різних країн, можемо виділити два основні підходи (напрями) сучасної політики до підтримки формування кластерів, а саме висхідний і спадний [3] (рис. 1). Висхідний підхід зосереджується на забезпеченні ефективності функціонування ринку і ліквідації ринкового дефіциту. Відправною точкою

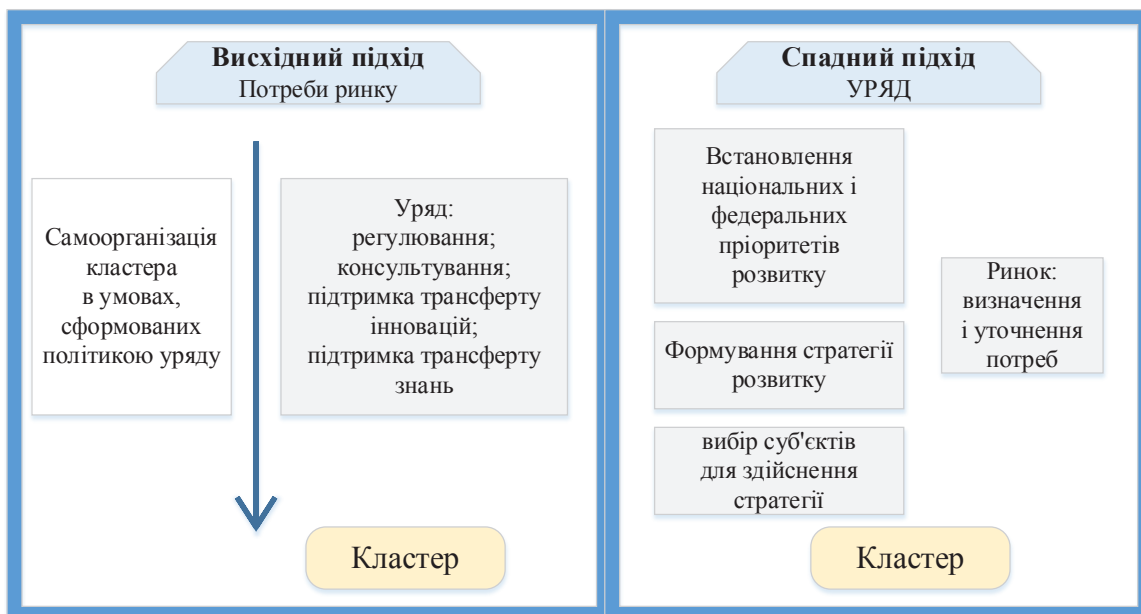

Рис. 1. Підходи до формування кластерів

Джерело: розроблено на основі [4]

**Світова практика регуляторного забезпечення розвитку підприємництва
в кластерних структурах**

Параметри	Характеристика
Американська модель розвитку кластерів (США)	
Державна підтримка	Спільна діяльність державних структур, промислових підприємств та академічних організацій; розвиток науково-технологічного партнерства; надання податкових кредитів та пільгових податків; залучення первинного капіталу.
Бізнес-модель	Концентрація підприємств в одному регіоні і максимальне використання природного, наукового, кадрового та інтеграційного потенціалу.
Види кластерів	Кластери інформаційних технологій, кіноіндустрійний, автомобільний, аерокосмічний.
Європейська модель розвитку кластерів	
<i>Італія</i>	
Державна підтримка	Державна політика щодо організації кластеру здійснюється на рівні місцевого самоврядування, яке забезпечує підтримку створення нових підприємств і кооперацію між окремими виробниками, залучення інвесторів, надання пільг на експорт товарів, регулювання ринку праці.
Бізнес-модель	Концентрація малих та середніх фірм у визначеній місцевості, об'єднаних у різні асигнації; гнучка та рівноправна співпраця підприємств.
Види кластерів	Меблево-інтер'єрний, харчовий, легкої промисловості та інші кластери.
<i>Франція</i>	
Державна підтримка	Цілеспрямоване регулювання інноваційної діяльності; стимулювання НДДКР для потреб промисловості; бюджетні асигнування наукоємних видів бізнесу; зниження податків на інвестиції в НДДКР.
Бізнес-модель	Концентрація підприємств навколо великої компанії.
Види кластерів	Парфюмерно-косметичний, текстильний, харчовий, виноробний та інші кластери.
<i>Фінляндія</i>	
Державна підтримка	Держава тісно контактує з підприємницьким сектором, але без широкого проникнення в структуру великих приватних промислових підприємств.
Бізнес-модель	Взаємодія великих, середніх та малих підприємств.
Види кластерів	Хімічний, поліграфічний, машинобудівний, електрообладнання, меблевий кластери.
<i>Німеччина</i>	
Державна підтримка	Консолідація зусиль промисловості і наукових центрів. Розрізняють три різновиди кластерів: наукові, які передають свої технології у виробництво; об'єднуючі дослідження і виробництво; кластери, що виникають на базі інноваційних фірм. Фінансові ресурси промислові кластери отримують з федеральних і місцевих джерел.
Бізнес-модель	Взаємодія великих, середніх та малих підприємств.
Види кластерів	Хімічний, поліграфічний кластери, кластер з виробництва транспортної техніки, кластер у сфері автомобілебудування.
Азіатська модель розвитку кластерів (Японія)	
Державна підтримка	Заохочення розвитку вузькоспеціалізованих регіонів; залучення з-за кордону сучасних технологій.
Бізнес-модель	Японський кластер складається з одного головного підприємства, яке користується послугами двох або трьох рівнів субпідрядних фірм, які розташовуються у географічній близькості до нього.
Види кластерів	Електротехнічний, автомобільний та інші кластери.

Джерело: складено на основі [2]

є ініціативи, породжувані ринком, при цьому уряд діє як помічник і регулятор, але не встановлює непорушні та обмежені національні та регіональні пріоритети. Такий підхід використовують Нідерланди і США. За низхідного підходу уряд (в процесі консультації з галузями промисловості і дослідницькими агентствами) встановлює регіональні і національні пріоритети, формулює стимулююче бачення для майбутнього кластерного об'єднання, вибирає суб'єктів, які будуть залучені до кластеру. Цей підхід характерний для скандинавських країн (Данія, Фінляндія, Ісландія, Норвегія, Швеція).

У процесі дослідження виявлено основні європейські результати від кластеризації, що представлено на рис. 2.

Особливо активно процеси об'єднання підприємницьких структур у кластери відбуваються у країнах ЄС, що, зокрема, демонструє досвід створення в Європі мережі транспортно-логістичних кластерів (рис. 3).

Незважаючи на розпочату в Україні діяльність з формування кластерів, на жаль, в державі, на відміну від процесів реформування економік у сусідніх країнах (як на заході, тобто ЄС, так і на сході, тобто СНД), досі немає системного зако-

Рис. 2. Європейський результат від кластеризації

Джерело: розроблено за матеріалами [5; 6]

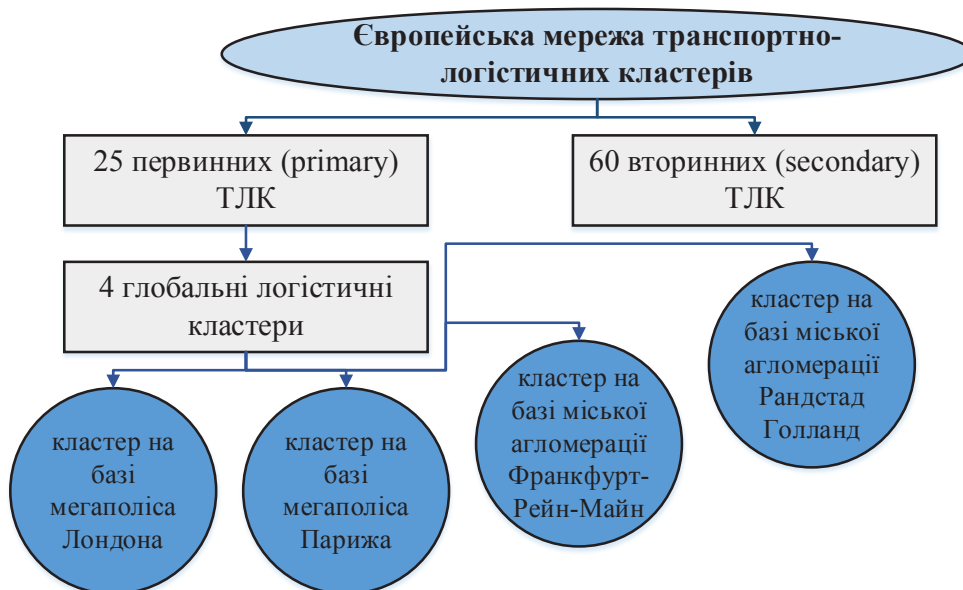

Рис. 3. Сучасні процеси кластерно-логістичної трансформації в країнах ЄС

Джерело: розроблено за матеріалами [6]

нодавства щодо створення інститутів підтримки кластерів в Україні [7]. Протягом багатьох років ринкових реформ усе ще не прийнято законодавство, що регулює статус кластерів і взаємовідносини учасників, зовнішніх партнерів і держави. Нині ніхто активно не ініціює прийняття закону про кластерні об'єднання. Між тим в Україні розроблено центральними органами державної влади нормативно-правову базу формування засад державної кластерної політики, яка включає деякі проекти.

Аналіз законодавчої бази України показав, що всі прийняті постанови, розпорядження, програми та укази, що стосуються кластерів, тією чи іншою мірою можна розділити на такі чотири групи: закони та стратегічні документи; затверджені програми розвитку; гранти, спрямовані на розвиток кластерів; документи та постанови, які безпосередньо стосуються розвитку кластерів.

Слід відзначити, що важливість кластерів у розвитку малого підприємництва насамперед визначена у Законах України «Про розвиток малого і середнього підприємництва в Україні» та «Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва». Крім того, Постановою Верховної Ради України «Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Національна інноваційна система України: проблеми формування та реалізації»» [11] Кабінету Міністрів України ще у 2007 р. було доручено заснувати пілотні проекти щодо створення інноваційно орієнтованих консорціумів з подальшим формуванням на цій основі стійких інноваційних кластерів. Консорціуми повинні були об'єднати провідні технічні університети, наукові установи, підприємства та фінансові установи.

Значимість кластерів як способу підвищення ефективності діяльності регіонів і галузей, створення сприятливого підприємницького клімату, розвитку малого і середнього бізнесу відзначається в більшості державних стратегічних документів, зокрема в «Стратегії залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги і співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями на 2013–2016 роки» [12], «Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року» [13], «Концепції реформування державної політики в інноваційній сфері» [14], «Стратегії державної безпеки України», «Стратегії кібербезпеки України» [15], а також у державній «Стратегії регіонального розвитку до 2020 року» [16]. В кожному з цих документів, як до речі, і в аналогічних стратегічних документах більш ранніх періодів, підкреслюється стратегічна роль кластерної моделі розвитку економіки.

Другою значущою групою законодавчих актів, які впливають на розвиток кластерної моделі підприємництва в Україні, є програми

розвитку. Згадка кластерів в програмах розвитку зустрічається з 2000 р. і досі, але, на жаль, на практиці реальної реалізації цих програмних документів щодо створення та розвитку кластерів не спостерігається. Так, наприклад, стратегічну роль кластерів у розвитку промисловості закріплено розпорядженням Кабінету Міністрів Україна в «Концепції проекту Загальнодержавної цільової економічної програми розвитку промисловості на період до 2020 року» [17], де в розділі «Шляхи і способи вирішення проблеми» йдеться про необхідність визначення та законодавчого закріплення чіткого порядку фінансування (співфінансування) кластерів, пріоритетних проектів, а також прозорого розподілу за результатами діяльності прибутку та активів [17].

Постановою Кабінету Міністрів України ще у 2008 р. на період з 2009 по 2013 рр. було затверджено державну цільову економічну програму «Створення в Україні інноваційної інфраструктури» [18], в якій у переліку очікуваних результатів фігурувало положення про те, що виконання програми дасть можливість «забезпечити розвиток мережі нових елементів інноваційної інфраструктури (інноваційних центрів, центрів трансферу технологій, наукових парків, регіональних інноваційних кластерів, інноваційних бізнес-інкубаторів тощо), до яких входитимуть близько 400 підприємницьких структур, в результаті чого передбачалося створення близько 10 тисяч нових робочих місць для висококваліфікованих фахівців». На фінансування програми планувалося виділити 280 млн. грн. протягом чотирьох років, зокрема 104 млн. грн. з державного бюджету і 79 млн. грн. з місцевих бюджетів [18]. Але мережі нових елементів інноваційної інфраструктури (зокрема, кластерів) так і не з'явилося.

Роль кластерів у розвитку підприємництва відзначена також Розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2014–2024 роки» [19], яке затверджує план, в якому з метою розвитку малого підприємництва в різних галузях економіки, створення робочих місць і посилення кооперації суб'єктів господарювання передбачається поширення досвіду створення промислових територіально-галузевих виробничих систем (кластерів) в регіонах. Захід включено до групи заходів щодо сприяння створенню інфраструктури розвитку малого підприємництва та виконується під відповідальністю Державного комітету з питань підприємництва, Міністерства промислової політики і Міністерства економіки [19].

Згадки про кластери можна зустріти в програмах діяльності всіх урядів України. Програма діяльності чинного Кабінету Міністрів України, незважаючи на свій загальний, неконкретний характер,

також включає згадки про кластери в розділі «Конкурентоспроможна національна економіка». Програмою передбачається залучення ресурсного потенціалу регіонів та створення умов для формування в кожному регіоні високотехнологічного господарського комплексу, зокрема на кластерній основі. Серед найбільш перспективних і продуманих програм виділяється затверджена Постановою Кабінету Міністрів України «Загальнодержавна цільова економічна програма розвитку промисловості на період до 2020 року», в якій передбачається формування технологічних кластерів пріоритетного розвитку промисловості, перш за все в найбільш наукоємних і високотехнологічних галузях і виробництвах, здатних кардинально змінити економічний і науково-технічний потенціал промисловості [20]. Крім того, серед основних напрямів інституційного перетворення в програмі названо і створення регіональних промислових кластерів.

Однією з найбільш глобальних національних програм розвитку кластерної моделі підприємництва справедливо можна вважати програму розвитку транспортної системи України, яка знайшла своє відображення в Розпорядженні КМУ «Про схвалення Транспортної стратегії України на період до 2020 року» [21] та Постанові КМУ «Про затвердження Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2016–2020 роки» [22]. Ці програмні документи акцентують увагу на необхідності створення в Україні кластерів інноваційно-інфраструктурного типу, а саме транспортно-логістичних кластерів (ТЛК), які сприятимуть активізації підприємницької діяльності в усіх галузях і регіонах України. Необхідність розвитку інтеграційних процесів в Україні, зокрема інтеграції транспорту з промисловістю, а також з наукою через створення кластерів, відзначається в Розпорядженні Кабінету Міністрів України «Про схвалення концепції Загальнодержавної програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2014–2024 роки» [19]. У Розпорядженні розглядається необхідність визначення на законодавчому рівні понять «бізнес-центр», «бізнес-інкубатор», «кластеризація» [19].

До третьої групи законодавчих актів, яка найбільш точно підкреслює оцінку важливості і перспективності кластерів для держави, доцільно віднести укази, постанови, рішення про присудження грантів і виділення коштів на наукові дослідження, пов'язані з розвитком кластерних структур в Україні. Їх небагато, але вони є.

До четвертої групи відносимо документи та постанови, які безпосередньо стосуються розвитку кластерів. В цій групі важливо відзначити Постанову Кабінету Міністрів України «Про Комплексну програму утвердження України як транзитної держави у 2011–2020 роках» [23],

адже в ній згадується те, що одним з головних напрямів підвищення ефективності та якості транспортного обслуговування в міжнародному сполученні є перехід на логістичні технології організації управління матеріальними потоками у процесі постачання товару споживачу. Крім того, важливим кроком на шляху впровадження кластерної моделі розвитку економіки України було розроблення ще у 2008 р. проектів Концепції створення кластерів в Україні [24] та Концепції Національної стратегії формування та розвитку транскордонних кластерів. На жаль, ці документи досі так і не отримали схвалення Верховної Ради України, проте започаткували процес формування інституційного середовища для реалізації кластерної моделі розвитку економіки України.

Проведене дослідження стану регуляторного забезпечення розвитку кластерної моделі підприємницької діяльності в Україні дало змогу виявити основні проблеми формування та розвитку кластерів в Україні, причини їх виникнення, а також запропонувати заходи вирішення цих проблем на прикладі ТЛК (рис. 4).

Означені заходи мають на меті відновлення та прискорення зростання економіки на основі збільшення потенціалу її кластеризації, створення та розвитку кластерної моделі організації підприємницької діяльності та побудови економіки України на інноваційній основі.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, на підставі проведеного аналізу українських законодавчих актів, які впливають на впровадження в Україні кластерної моделі підприємницької взаємодії, можна зробити висновок, що на державному рівні кластерам з 2000-х рр. приділяється увага майже в усіх стратегічних і програмних документах, що визначають національний економічний розвиток, проте, на жаль, й досі немає досконалих механізмів та програм розвитку кластерів, чіткої стратегії кластеризації економіки держави, що призводить до виникнення чималих перешкод на шляху розвитку економіки України. Результати дослідження дають змогу зробити висновок, що у формуванні та розвитку кластерних форм підприємництва в нашій державі є як позитивні сторони, так і проблеми та загрози. На нашу думку, задля їх вирішення у країні потрібно розробити стратегію розвитку кластерів на рівні держави, докласти багато зусиль до популяризації кластерної концепції, покращення концептуальних економічних та методологічних знань про кластери, кластерну модель стимулювання підприємництва в країні, а також створити сприятливий інноваційний клімат, що забезпечить розвиток в Україні конкурентоспроможних кластерів інноваційного та підприємницького типу.

Проблеми розвитку ТЛК та заходи з їх подолання

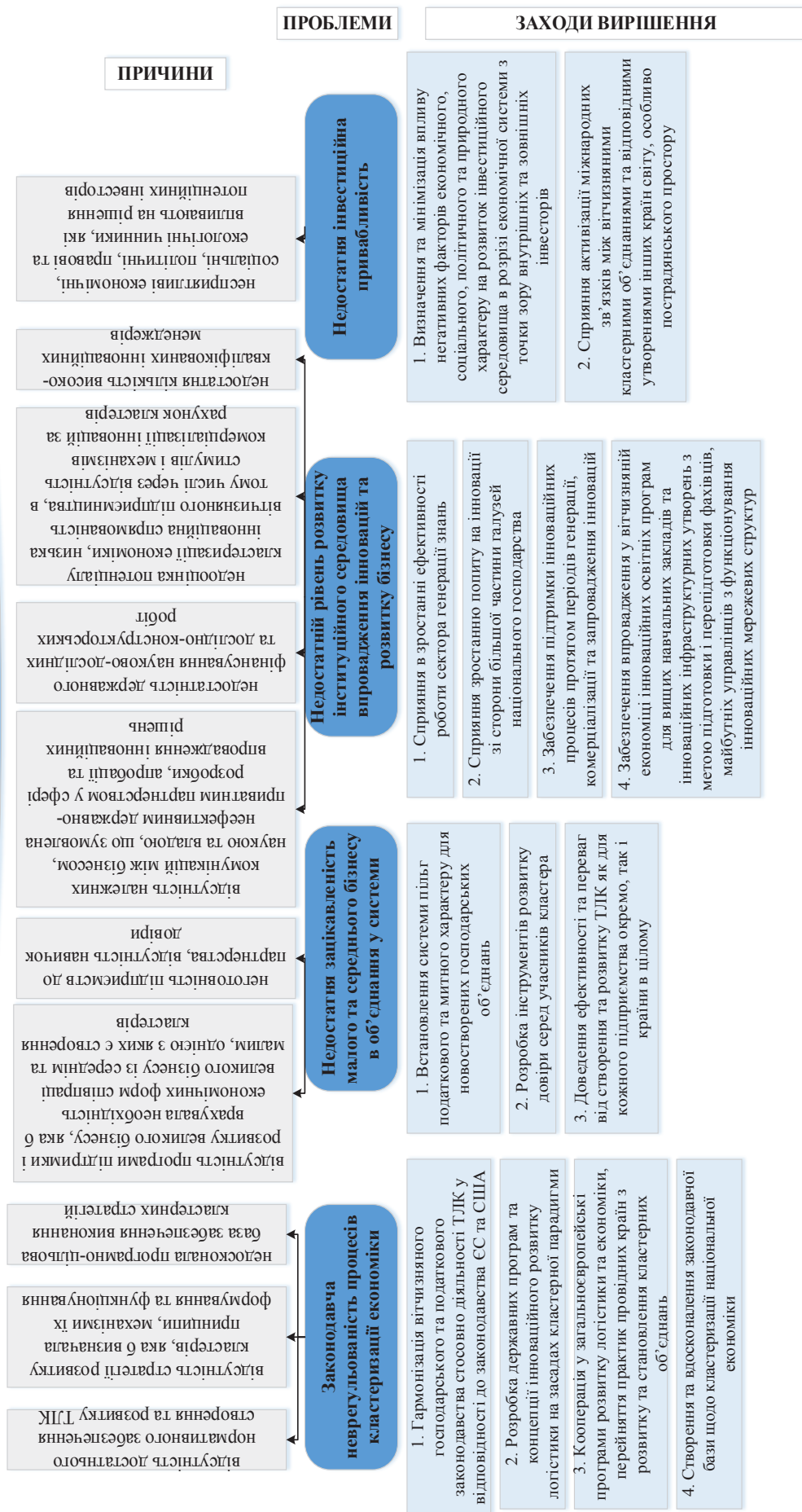

Рис. 4. Дерево проблем і рішень щодо регуляторного забезпечення розвитку кластерної моделі організації підприємницької діяльності в Україні (на прикладі транспортно-логістичного кластеру)

Джерело: власна розробка

Список використаних джерел:

1. Аналітичний звіт про стан і перспективи розвитку малого та середнього підприємництва в Україні // Державна служба України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва. 2014. URL: www.dkrp.gov.ua/list/18.
2. Онишко С.В. Державне регулювання кластеризації економіки як напрямок розбудови національної інноваційної моделі. Актуальні проблеми економіки. 2010. № 11. С. 55–61.
3. Європейська кластерна обсерваторія. URL: <http://www.clusterobservatory.eu>.
4. Формирование протокластеров в рамках реализации экономической стратегии. URL: <http://elibrary.ru/item.asp?id>.
5. Межфирменная кооперация: анализ развития кластеров в России. URL: http://www.rjm.ru/files/upload/rjm/2010/rmj_1_10_golovanova_avdasheva_kadochnikov.pdf.
6. Процеси транспортно-логістичної кластеризації в Європейському Союзі та Україна: площини взаємодії. URL: http://www.rusnauka.com/29_DWS_2012/Geographia/1_120331.doc.htm.
7. Государственное регулирование развития кластеров в Украине. URL: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Vchnu_ekon/2009_3_1/pdf/034-039.pdf.
8. Кластери як інструмент підвищення конкурентоспроможності національної економіки в умовах глобалізації. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2608>.
9. Карпенко О.О. Європейський вектор кластеризації транспортно-логістичних підприємств у площині інформаційно-комунікаційних технологій: монографія. Київ: ТОВ «СІК ГРУП Україна», 2017. 252 с.
10. Токмакова І.В. Перспективи розвитку транспортно-логістичного бізнесу в Україні. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2011. № 34. С. 228–230.
11. Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Національна інноваційна система України: проблеми формування та реалізації»: Постанова Верховної Ради України від 27 червня 2007 р. № 1244-V. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1244-16>.
12. Про схвалення Стратегії залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги і співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями на 2013–2016 роки: Постанова Кабінету Міністрів України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/697-2013-%D1%80>.
13. Про схвалення Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 24 травня 2017 р. № 504-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/504-2017-%D1%80>.
14. Про схвалення Концепції реформування державної політики в інноваційній сфері: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2012 р. № 691-р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KR090680.html.
15. Про затвердження плану заходів на 2016 рік з реалізації Стратегії кібербезпеки України: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 березня 2017 р. № 155-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1214-2008-%F0>.
16. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 385. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF#n11>.
17. Про схвалення Концепції Загальнодержавної цільової економічної програми розвитку промисловості на період до 2020 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 липня 2013 р. № 603-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/603-2013-%D1%80>.
18. Про затвердження Державної цільової економічної програми «Створення в Україні інноваційної інфраструктури» на 2009–2013 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 травня 2008 р. № 447. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg>.
19. Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2014–2024 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 серпня 2013 р. № 641-р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/641-2013-%D1%80>.
20. Про схвалення Концепції Загальнодержавної цільової економічної програми розвитку промисловості на період до 2020 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 липня 2013 р. № 603-р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/603-2013-%D1%80>.
21. Про схвалення Транспортної стратегії України на період до 2020 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2010 р. № 2174-р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
22. Про затвердження Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2016–2020 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 р. № 554. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/554-2016-%D0%BF>.
23. Про Комплексну програму утвердження України як транзитної держави у 2011–2020 рр.: Постанова Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2010 р. № 659-р. Офіційний вісник України. 2010. № 39. Ст. 1722.
24. Концепція створення кластерів в Україні. Проект. URL: http://biznes.od.ua/index.php?option=com_content&task=view&id.

Smerichevs'ka S.V., Koval'ov A.V.

REGULATORY SUPPORT OF THE DEVELOPMENT OF CLUSTER MODEL FOR ENTREPRENEURIAL ACTIVITY: WORLD EXPERIENCE AND UKRAINIAN REALITIES

In the paper on the basis of the generalization of the world experience of entrepreneurial activity regulation in cluster structures substantiated the strategic importance of clusters as an organizational form of entrepreneurship development in Ukraine. A comparative analysis of American, European and Asian models of clusters development made. The features of different approaches to the state regulation of the processes of formation and development of clusters characterized. The main economic results from the clustering in the EU identified and systematized and the experience described of creating a network of transport-logistical clusters in Europe. Presented the results of a critical analysis of the current legislation and normative-legal base for the formation of fundamentals of the state cluster policy in Ukraine, which allowed diagnosing both problems and causes of the imperfection of regulatory support of the development of a cluster model for the organization of business activities in the country and proposing a set of measures aimed at their solution. The research resulted in a conclusion that, in Ukraine, since the 2000's, almost all strategic and policy documents aimed at economic development of the country, noted the necessity of creation and development of clusters, but, unfortunately, until now there is no mechanism and program for the development of clusters developed, no clear concept and strategy of clustering in the national economy. The need for a cluster policy in Ukraine substantiated, aimed at promoting the practical implementation of the cluster model for a business organization.

Key words: regulatory support, cluster model, cluster structure, entrepreneurial activity, entrepreneurship development, public-private partnership, clustering strategy.